

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 88/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť PharmDr. M. K..., R., zastúpenej Advokátskou kanceláriou G., s. r. o., M., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. M. G., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob/257/2010 a jeho rozsudkom z 15. decembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PharmDr. M. K... o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. apríla 2011 doručená sťažnosť PharmDr. M. K... (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob/257/2010 a jeho rozsudkom z 15. decembra 2010 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou podanou Okresnému súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) sa v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 272/2007 sťažovateľka domáhala proti V., a. s. (ďalej len „žalovaná“), zaplata sumy 50 979,01 Sk z titulu doplatenia poplatku z omeškania vo výške 0,1 % denne z dlžnej sumy za omeškanie žalovanej s úhradou faktúr č. 182003 a č. 192003 splatných 4. mája 2003 za výdaj liekov pre poistencov žalovanej.

Okresný súd o nároku sťažovateľky najprv rozhodol platobným rozkazom sp. zn. 28 Ro 1573/07 zo 7. júna 2007, ktorým žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke žalovanú sumu, avšak na základe odporu podaného žalovanou okresný súd nariadil vo veci pojednávanie, na ktorom rozhodol rozsudkom sp. zn. 24 C 272/2007 zo 4. februára 2008 tak, že žalobu sťažovateľky v celom rozsahu zamietol. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že záväzkový vzťah medzi sťažovateľkou a žalovanou je občianskoprávnym vzťahom, a preto bolo potrebné prihliadnuť aj na námietku premlčania nároku sťažovateľky uplatnenú žalovanou, keďže žaloba bola podaná po uplynutí Občianskym zákonníkom ustanovenej trojročnej premlčacej doby.

Sťažovateľka napadla zamietajúci prvostupňový rozsudok odvolaním, v ktorom argumentovala tým, že záväzkový vzťah na jej strane vznikol v súvislosti s podnikateľskou činnosťou a na strane žalovanej ako verejnoprávnej inštitúcie išlo o zabezpečovanie verejných potrieb, takže záväzkový vzťah medzi ňou a žalovanou je obchodno-právnym záväzkovým vzťahom, na ktorý je potrebné aplikovať Obchodný zákonník, podľa ustanovení ktorého sa na premlčanie vzťahuje štvorročná premlčacia doba, a z toho dôvodu nemohlo dôjsť k premlčaniu žalobou uplatneného práva. Sťažovateľka tiež poukázala na skutočnosť, že sa svojho nároku nedomáha duplicitne, ale že sa domáha iba časti svojho nároku na poplatok z omeškania [podľa § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom

poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“)], ktorú jej žalovaná dobrovoľne neplnila.

O odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu rozhodol krajský súd, ktorý rozsudkom č. k. 3 Cob 83/2008-61 zo 17. septembra 2008 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke žalovanú sumu a zaviazal ju tiež na náhradu trov konania.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku č. k. 3 Cob 83/2008-61 zo 17. septembra 2008 prisvedčil sťažovateľke, pokiaľ ide o jej argumentáciu k uplatnenému nároku na poplatok z omeškania. Ako nesprávny vyhodnotil názor okresného súdu, ktorý prihliadol, na žalovanou vznesenú námietku premlčania, pretože podľa jeho názoru na tento záväzkový vzťah bolo potrebné aplikovať § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, keď žalovaná bola v období, ktorého sa vec týkala, verejnoprávnou inštitúciou a právny vzťah medzi účastníkmi konania sa podľa jeho názoru týkal verejných potrieb, uspokojovanie ktorých je v oblasti zdravotnej starostlivosti nepochybne zabezpečené aj plnením tých úloh, ktoré žalovanej ukladá § 37 zákona č. 273/1994 Z. z., s ktorým súvisí aj právny vzťah účastníkov.

Rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu napadla dovolaním žalovaná, ktorá namietala, že sťažovateľka si už v spore vedenom Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 uplatnila majetkovú sankciu za oneskorené uhradenie faktúry č. 182003 a faktúry č. 192003 a o tejto sankcii bolo právoplatne rozhodnuté. Keďže išlo o tie isté faktúry a za to isté obdobie, kde už bolo právoplatne rozhodnuté, nebolo podľa názoru žalovanej možno vo veci opätovne rozhodovať. Sťažovateľka napokon voči odvolaciemu súdu namietala, že nesprávne právne posúdil otázku premlčania jej nároku, poukazujúc na to, že v danej veci ide o vzťah občianskoprávny, a nie obchodnoprávny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 1 Cdo 133/2009 z 29. apríla 2010 zrušil dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd po vrátení veci na ďalšie konanie rozsudok okresného súdu sp. zn. 24 C 272/2007 zo 4. februára 2008 napadnutým rozsudkom potvrdil, avšak z dôvodu, že dospel k záveru, že v konaní vedenom Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 bolo vydané právoplatné rozhodnutie ukladajúce žalovanej platobnú povinnosť v prospech sťažovateľky za oneskorené uhradenie faktúr č. 182003 a č. 192003 a v terajšom konaní ide o rovnakú vec, t. j. sankciu za oneskorené zaplatenie uvedených faktúr medzi tými istými účastníkmi a o nej už bolo právoplatne rozhodnuté. Na základe uvedeného odvolací súd uzavrel, že v predmetnej veci je daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci, t. j. už raz právoplatným rozsudkom vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu účastníkov nemožno znova právne posudzovať a z toho istého omeškania priznať poplatok z omeškania ako ďalšiu sankciu.

V súvislosti s napadnutým rozhodnutím krajského súdu sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla:

„Postupom porušovateľa... došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR vlastniť majetok a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 na súdnu ochranu.

Rozsudok porušovateľa sa opiera o uznesenie NS SR 1 Cdo 133/2009 z 29. 4. 2010. Toto uznesenie však nebolo konečné rozhodnutie, a preto voči nemu nebolo možné podať ústavnú sťažnosť, lebo nie je daná právomoc Ústavného súdu.

Z rozsudku porušovateľa vyplýva, že pod vplyvom uznesenia NS SR 1 Cdo 133/2009 vydal uvedené rozhodnutie, pričom sa držal jeho odôvodnenia, pričom podľa názoru sťažovateľky nesprávne aplikoval zrušujúce uznesenie NS SR, z ktorého vyvodil prekážku právoplatne rozhodnutej veci, čo je procesné pochybenie.

Sťažovateľka považuje za potrebné uviesť aj to, že v skutkovo a právne totožných prípadoch NS SR jasne uviedol, že sa nejedná o prekážku právoplatne rozhodnutej veci (ide napr. o uznesenia NS SR 6 Obdo 17/2009-104, 6 Obdo 19/2009-74).

Sťažovateľka sa stotožňuje s názorom NS SR uvedeným v dovolacích uzneseniach 6 Obdo 17/2009 a 6 Obdo 19/2009, že ak sa rozhoduje o nároku na peňažné plnenie, je irelevantné, z akého právneho dôvodu je tento peňažný nárok uplatnený. Súd totiž predovšetkým pri posudzovaní jeho dôvodnosti vychádza zo skutkových tvrdení, ktoré umožňujú posúdiť, uplatnený nárok po právnej stránke, a to bez ohľadu na to, či v žalobe právny dôvod požadovaného peňažného plnenia je nesprávne uvedený, alebo vôbec uvedený nie je. Preto ak súd rozhodol len o časti uplatňovaného peňažného nároku, jeho zvyšok môže účastník uplatňovať, pričom mu nehrozí nebezpečenstvo, že sa mu nárok odmietne z dôvodu už rozsúdenej veci. Sťažovateľka dodáva, že v napadnutom prípade k tomuto došlo, čím došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 a nasl. Ústavy SR.“

Sťažovateľka je toho názoru, «že postup porušovateľa (v spojitosti s uznesením NS SR) je prejavom jurisdikčnej ľubovôle, a preto je protiústavný a nezákonný aj s ohľadom na obsah nálezu sp. zn. IV. ÚS 49/06 zo 14. 9. 2006, kde sa doslovne uvádza: „Napriek skutočnosti, že v právnom poriadku Slovenskej republiky rozhodnutia všeobecných súdov vo veci samej nezaväzujú ostatných sudcov rozhodnutí analogicky v podobných prípadoch, taká situácia, keď súdy v druhovo rovnakej veci rozhodujú protichodným spôsobom, podkopáva efektívnosť fungovania systému spravodlivosti a neguje elementárny princíp a základný predpoklad, ktorým je požiadavka, aby sa v rovnakých veciach rozhodovalo rovnakým spôsobom. Ide o to, aby platila zásada, že každý sa môže spoliehať na to, že v podobnej veci bude rozhodnuté podobne (nie rovnako) a v rôznej odlišne“.

V opísanom prípade došlo k porušeniu týchto zásad. Postup porušovateľa ku sťažovateľ[ke] je v tomto prípade diskriminačný, lebo rovnakú, resp. analogickú situáciu rieši odlišným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne ani rozumne zdôvodniť (PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04). Súčasťou vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR je aj požiadavka, aby súdne konanie, v ktorom o ochranu tohoto práva ide, dôsledne rešpektovalo (s poukazom aj na čl. 152 ods. 4 Ústavy SR) ústavné princípy právnej istoty, rovnosti a zákazu diskriminácie (III. ÚS 328/05 z 29. 3. 2006).

Porušovateľ sa pri rozhodovaní v otázke prekážky právoplatne rozhodnutej veci v napadnutom rozsudku neriadil opísanými ústavnými princípmi, čím porušil právo sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR v spojitosti s čl. 12 ods. 1 Ústavy SR.

Sťažovateľka vychádza z toho, že majetkom je aj pohľadávka, čo vyplýva z judikatúry ÚS SR napr. III. ÚS 60/04, III. ÚS 328/05, ako aj rozsudok Súdu vo veci Pine Valley Developments LTD a iní c/a Írsko z 29. 11. 1991...

Sťažovateľka považuje napadnuté rozhodnutie za arbitrárne a v súvislosti s právnym posúdením veci možno povedať o ňom, že interpretácia a aplikácia právnej normy a dôvody, na ktorých je založená, sú zjavne protirečivé, popierajú pravidlá formálnej právnej logiky, sú zjavne jednostranné a v rozpore s princípom spravodlivosti.

Sťažovateľka sa domáha v súlade so stabilizovanou judikatúrou Ústavného súdu SR (IV. ÚS 77/02, ÚS II. ÚS/06), aby sa aj v jej prípade rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy a aby sa vykonal jej ústavne súladný výklad, t. j. aby sa použila ústavne súladne interpretovaná platná a účinná norma na zistený stav veci a tou normou je Občiansky súdny poriadok.».

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Porušovateľ v konaní 3 Cob 257/2010 porušil právo sťažovateľky zaručené

- čl. 20 ods. 1 Ústavy SR na ochranu vlastníckeho práva

- čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojitosti s čl. 6 ods. 1 Dohovoru na spravodlivé prejednanie veci

- čl. 14 Dohovoru o užívaní práv a slobôd bez diskriminácie.

2. V zmysle §-u 5 ods. 2 zák. č. 38/93 Z. z. rozsudok porušovateľa 3 Cob 257/2010-107 z 15. 12. 2010 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľka si uplatňuje náklady právneho zastúpenia za 2 úkony právnej pomoci, právny zástupca je platiteľom DPH.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií.

Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám alebo právnickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. *3 Cob 257/2010 a jeho rozsudkom z 15. decembra 2010.*

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje (z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej

spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tej časti sťažnosti, ktorá sa týka namietaného porušenia v sťažnosti označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu, posudzoval, či tento rozsudok možno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, a teda z ústavného hľadiska za neakceptovateľný a neudržateľný.

a) K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

Z vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie v občianskoprávných veciach (vrátane obchodných sporov) patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s jeho posúdením v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera jej účel a význam, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé, prípadne popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, a tiež v tom prípade, ak sú dôvody, na ktorých je rozhodnutie založené, zjavne jednostranné alebo sú v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Z uvedených hľadísk ústavný súd preskúmal túto časť sťažnosti sťažovateľky.

Ústavný súd pri posudzovaní napadnutého rozsudku krajského súdu musel zobrať do úvahy zákonom ustanovenú záväznosť právneho názoru dovolacieho súdu ustanovenú v § 243d Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Najvyšší súd ako súd dovolací svoj právny názor v zrušujúcom uznesení sp. zn. 1 Cdo 133/2009 z 29. apríla 2010 odôvodnil takto:

«Prekážka existencie právoplatného rozsudku o tej istej veci (res iudicata) bráni ako (negatívna) neodstrániteľná podmienka konania tomu, aby sa súd mohol v ďalšom konaní znova tou istou vecou zaoberať (opätovne tú istú vec prejednať a rozhodnúť).

Konaniu v tejto právnej veci nebránila žalovanou tvrdená prekážka rozsúdenej veci. Zistenie o neidentite terajšej veci s vecou rozhodnutou Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 vyplýva z netotožnosti nárokov. Vo veci vedenej pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 bolo právoplatne rozhodnuté o zaplatení 28 070,57 Sk ako úroku

z omeškania; v terajšej veci ide o zaplatenie 50.979,01 Sk ako poplatku z omeškania, pričom zo skutkových tvrdení žalobkyne vyplýva, že tento poplatok uplatňuje popri už spomenutom právoplatne jej priznanom úroku z omeškania na tej úvahe, že z patriaceho jej poplatku z omeškania vo výške 0,1 % za každý deň omeškania v zmysle § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. bola jej právoplatným rozsudkom vo veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 priznaná iba časť tohto príslušenstva, takže si – v tomto ďalšom konaní – uplatňuje jeho zvyšnú časť. Námietku rozsúdenej veci (exceptio rei iudicatae) teda žalovaná uplatnila nedôvodné.

Záver odvolacieho súdu o uvedenej procesnej podmienke konania, t. j. že rozhodnutie vydané v konaní vedenom pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004 nezakladá prekážku rozhodnutej veci (res iudicata) pre terajšie konanie, je síce správny, odvolací súd však vôbec nepostrehol, že z existencie právoplatného rozhodnutia vo veci sp. zn. 7 C 58/2004 vyplýva otázka, ktorá je pre správne rozhodnutie v terajšej veci podstatnou (rozhodujúcou) a treba sa ňou preto zaoberať. Touto otázkou je otázka prejudiciality spojená s týmto skorším súdnym rozhodnutím, k čomu odvolací súd nevykonal potrebné dokazovanie a tak konanie zaťažil tzv. inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. Prejudicialita vyplýva z toho, že ako vo veci vedenej pred Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 7 C 58/2004, kde bolo skôr právoplatne rozhodnuté, tak aj v terajšej veci ide o majetkovú sankciu v podobe príslušenstva pohľadávky za omeškanie s plnením peňažného dlhu z tých istých dvoch faktúr č. 182003 a č. 192003 z 3. apríla 2003.

Podľa § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis (§517 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Poplatok z omeškania a úrok z omeškania sú odlišné právne inštitúty, ktoré zákon ako sankčné opatrenie za nesplnenie povinnosti z konkrétnych právnych vzťahov odlišuje (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 MCdo 17/2005 z 30. novembra 2006). Úrok z omeškania, resp. poplatok z omeškania ako príslušenstvo

pohľadávky (§ 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka) sú hmotnoprávnym nárokom, na ktorý sa rovnako ako na pohľadávku, ku ktorej sa viažu, vzťahuje zásada vyjadrená v ustanovení § 153 ods. 2 O. s. p., v zmysle ktorej je súd viazaný návrhom a okrem prípadov uvedených v tomto zákonom ustanovení, nesmie prisúdiť viac alebo niečo iné (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 1998 sp. zn. I Cdo 58/98, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 5/2000). Ak na príslušnú sankciu síce právo vzniklo, bez návrhu priznať súdnym rozhodnutím poplatok z omeškania alebo úrok z omeškania možné nie je (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. I Cdo 72/2008 z 30. septembra 2009).

Pokiaľ už súd raz za totožné omeškanie dlžníka s plnením peňažného dlhu právoplatne priznal sankciu spočívajúcu v úroku z omeškania, je treba takéto vyriešenie hmotnoprávneho vzťahu medzi tými istými účastníkmi ako konečné a záväzné rešpektovať. Nie je preto v ďalšom (inom) občianskom súdnom konaní možné už v predošlom súdnom konaní raz právoplatným rozsudkom vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu účastníkov (rovnaké omeškanie a jeho dôsledok) znova právne posudzovať (prehodnocovať) a z toho istého omeškania (za to isté omeškanie) priznať poplatok z omeškania (ako ďalšiu sankciu v podobe iného než už skôr priznaného príslušenstva pohľadávky).

Právoplatné súdne rozhodnutie zakladá stav právnej istoty, resp. odstraňuje stav právnej neistoty účastníkov konania, pričom dôsledok právoplatnosti súdneho rozhodnutia znamená, že rozhodnutie sa stáva pre účastníkov zásadne nezmeniteľným a záväzným; takéto rozhodnutie získava vynútiteľnosť a je pre súd v inom konaní tých istých účastníkov záväzné. Právne vzťahy ním vyriešené je možno spochybníť len osobitne kvalifikovaným spôsobom – mimoriadnymi opravnými prostriedkami (v prípade schváleného zmieru prichádza do úvahy postup podľa § 99 ods. 3 O. s. p. Keďže – ako už bolo vysvetlené – súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je vonkoncom rozhodujúce (podstatné), či súd v právoplatne skončenom konaní správne alebo nesprávne právne posúdil priznaný nárok (príslušenstvo pohľadávky). Klásť si otázku, či civilný súd v predošlom konaní vec /priznaný nárok/ správne alebo nesprávne právne posúdil, je nielen zbytočné, takáto otázka je úplne nepatričná (nemá byť prečo položená): so zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu

záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia je akékoľvek „nové“ právne posudzovanie právoplatného súdneho rozhodnutia v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov vylúčené (nepripustné). Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť väzanosť uloženú mu zákonodarcom v citovanom ustanovení § 159 ods. 2 O. s. p.

Nemožno napokon obísť, že aj samotná citovaná hmotnoprávna úprava (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka) vylučuje, aby za to isté omeškanie patrilo aj úrok z omeškania aj poplatok z omeškania; buď bude patriť úrok z omeškania alebo poplatok z omeškania, nie však obe príslušenstvá spolu (jedno príslušenstvo pohľadávky vylučuje súčasnú existenciu druhého príslušenstva).

Odvolačný súd prehliadol (nerespektoval) v tejto právnej veci povinnosť aplikovať § 159 ods. 2 O. s. p., t. j. neopomenúť dôsledok vyplývajúci zo záväznosti rozhodnutia vyhláseného v spore vedenom pod sp. zn. 7 C 58/2004 na Okresnom súde Nitra – konzumpčný účinok (dosah) takéhoto právoplatného rozsudku. Chybné sa totiž považovalo byť neviazaný právoplatným súdnym rozhodnutím vydaným v spomenutom spore medzi žalobkyňou a žalovanou. Záver odvolacieho súdu, že je právne irelevantné, že žalobkyňa si na Okresnom súde Nitra uplatnila peňažnú pohľadávku z právneho titulu úroku z omeškania, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté vyhovením žalobe, bol preto nesprávny. Pre tento mylný záver (východisko) odvolací súd nemal za potrebné sa ani oboznámiť s obsahom spisu Okresného súdu Nitra sp. zn. 7 C 58/2004. Tým, že hoci uvedený spis je podstatný pre vecne správne rozhodnutie, odvolací súd ho nepripojil a zákonne konformným spôsobom nevykonal dokazovanie týmto listinným dôkazom (§ 129 ods. 1 v spojení s § 211 ods. 2 O. s. p.), došlo k postupu súdu, ktorý je treba považovať za inú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.

Inou vadou konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť, aj keď nie je v dovolaní namietaná (za podmienky, že dovolanie je prípustné), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia.

Konanie, v ktorom bol rozsudok odvolacieho súdu vydaný, je teda postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.). So zreteľom na to bolo potrebné, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 4 O. s. p.). Vzhľadom na uvedený dôvod zrušenia dovolateľkou napadnutého rozsudku bolo nadbytočným zaoberať sa namietanou nesprávnosťou právneho posúdenia pohľadávky žalobkyne z hľadiska jej premlčania.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.»

V nadväznosti na toto rozhodnutie najvyššieho súdu krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu sp. zn. 24 C 272/2007 zo 4. februára 2008, ktorým bol návrh sťažovateľky zamietnutý.

Krajský súd svoj rozsudok sp. zn. 3 Cob/257/2010 z 15. decembra 2010 odôvodnil takto:

„Na dovolanie žalovanej Najvyšší súd SR rozsudok odvolacieho súdu 3 Cob 83/2008 zo 17. 9. 2008 v znení opravného uznesenia z 26. 11. 2008 zrušil a vec vrátil Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie. V uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 133/2009 z 29. apríla 2010 vyslovil právny názor, že rozhodnutie vyhlásené v spore vedenom pod sp. zn. 7 C 58/2004 na Okresnom súde v Nitre je záväzný podľa § 159 ods. 2 O. s. p., a preto odvolací súd porušil procesné ustanovenia upravujúce postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom je vecná nesprávnosť jeho rozhodnutia. Záver odvolacieho súdu, že rozhodnutie vydané v konaní vedenom na Okresnom súde v Nitre pod sp. zn. 7 C 58/2004 nezakladá prekážku rozhodnutej veci pre terajšie konanie, je síce správny, ale odvolací súd sa nezaoberal tým, že z existencie právoplatného rozhodnutia vo veci 7 C 58/2004 vyplýva otázka, ktorá je pre správne rozhodnutie v terajšej veci podstatnou a to otázka prejudiciality spojená s týmto skorším rozhodnutím, k čomu treba vykonať potrebné dokazovanie.

Krajský súd v Bratislave prejednal opätovne vec podľa § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O. s. p. bez nariadenia pojednávania a postupom podľa § 156 ods. 3 O. s. p. verejne vyhlásil rozsudok.

Z obsahu spisu, po vykonanom dokazovaní odvolací súd zistil, že žalobkyňa si v konaní uplatnila nárok na zaplatenie 50.979,01 Sk z titulu poplatku z omeškania 0,1 % za každý deň omeškania v zmysle § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z., za oneskorené zaplatenie faktúr č. 182003 a 192003. Celková suma poplatku z omeškania bola 79.049,58 Sk, z ktorej sumy jej právoplatným rozsudkom v konaní pred Okresným súdom v Nitre sp. zn. 7 C 58/04 bola priznaná suma 28.070,57 Sk, a to ako úrok z omeškania, ktorý si žalobkyňa uplatnila. Skutočnosť, že rozsudok vydaný v konaní 7 C 58/04 je právoplatný, bola medzi účastníkmi nesporná a taktiež nespornou bola skutočnosť, že táto suma bola žalobkyňi priznaná z titulu úroku z omeškania za oneskorené zaplatenie faktúr č. 182003 a 192003, teda tých istých, ktoré sú predmetom terajšieho konania.

Odvolací súd vychádzajúc zo zrušujúceho uznesenia dovolacieho súdu a viazaný jeho právnym názorom, ktorý je v danej veci v zmysle § 243d O. s. p. preňho záväzný, dospel k záveru, že v konaní vedenom pred Okresným súdom v Nitre sp. zn. 7 C 58/04 bolo vydané právoplatné rozhodnutie ukladajúce žalovanej platobnú povinnosť v prospech žalobkyne za oneskorené zaplatenie faktúr č. 182003 a 192003. V terajšom konaní ide o rovnakú vec, t. j. sankcia za oneskorené zaplatenie uvedených faktúr medzi tými istými účastníkmi a o ňom už bolo právoplatne rozhodnuté. Vyplýva to z toho, že rovnaký predmet konania je daný vtedy, ak rovnaký nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení (omeškanie so zaplatením konkrétnych faktúr) a konanie sa týka tých istých osôb.

Odvolací súd preto uzavrel, že v predmetnej veci je daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci, t. j. už raz právoplatným rozsudkom vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu účastníkov (rovnaké omeškanie a jeho dôsledok) nie je možné znova právne posudzovať a z toho istého omeškania priznať poplatok z omeškania ako ďalšie sankcie v podobe iného než už skôr priznaného príslušenstva pohľadávky.

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil ako vecne správny.

Pre úplnosť odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že vznesenou námietkou premlčania sa z dôvodu právneho posúdenia nároku žalobkyne už nezaoberal.“

Krajský súd rešpektujúc zákonom ustanovenú viazanosť právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a postupujúc v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy nemohol podľa názoru ústavného súdu napadnutým rozsudkom porušiť základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K tomu ústavný súd dodáva, že ak sťažovateľka nesúhlasila s právnym názorom najvyššieho súdu vyjadreným v jeho uznesení sp. zn. 1 Cdo 133/2009 z 29. apríla 2010, ktorým najvyšší súd rozhodol o dovolaní žalovanej, mala možnosť podať proti nemu sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, čo však neurobila. Ústavný súd preto nemal dôvod preskúmať toto rozhodnutie najvyššieho súdu a zaujímať stanovisko k právnemu názoru v ňom vyslovenému.

Napokon, vo vzťahu k namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka uviedla, že krajský súd *„nesprávne aplikoval zrušujúce uznesenie NS SR, z ktorého vyvodil prekážku právoplatne rozhodnutej veci, čo je procesné pochybenie“*.

Podľa § 238 ods. 2 OSP dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Ak je sťažovateľka toho názoru, že zo strany krajského súdu došlo k takémuto pochybeniu, že nesprávne aplikoval zrušujúce uznesenie dovolacieho súdu, mala na ochranu svojich základných práv využiť prostriedok nápravy, ktorý jej zákon účinne poskytuje a na využitie ktorého bola oprávnená podľa osobitných predpisov, t. j. mala proti napadnutému rozsudku krajského súdu podať dovolanie s poukazom na § 238 ods. 2 OSP, čo však neurobila.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľov a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa zásady ratio temporis aj ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Za takýchto okolností ústavný súd už nepovažoval za potrebné zaujímať stanovisko k námietke sťažovateľky týkajúcej sa odlišnej judikatúry všeobecných súdov.

b) K namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy

V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy poukazuje ústavný súd na svoju stabilizovanú judikatúru (napr. II. ÚS 78/05, IV. ÚS 301/07), súčasťou ktorej je aj právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí aj základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. O prípadnom porušení základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu by bolo možné uvažovať zásadne len vtedy, ak by zo strany všeobecného súdu primárne došlo k porušeniu niektorého zo základných práv, resp. ústavnoprosesných princípov vyjadrených v čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. v spojení s ich porušením (IV. ÚS 326/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd uzavrel, že medzi namietaným rozsudkom krajského súdu a obsahom základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by naznačovala reálnu možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Z uvedeného dôvodu ústavný súd aj pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o jej odmietnutí z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

c) K namietanému porušeniu čl. 14 dohovoru

Ústavný súd aj vo vzťahu k čl. 14 dohovoru poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorej vyplýva, že uvedený článok iba dopĺňa ostatné hmotnoprávne ustanovenia dohovoru a jeho protokolov. Tento článok však nemá vlastnú nezávislú existenciu, ale je účinný len vo vzťahu k právam a slobodám, ktoré sú zaručené ustanoveniami dohovoru (IV. ÚS 47/05).

V konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy by bolo možné podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu vysloviť porušenie tohto článku dohovoru len v spojení s vyslovením porušenia niektorého zo základných práv a slobôd, a preto, ak ústavný súd nedospel k záveru, že v danej veci boli porušené základné práva a slobody sťažovateľky, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia čl. 14 dohovoru (III. ÚS 62/2011).

Ústavný súd vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sťažnosť vo vzťahu k tej časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 14 dohovoru napadnutým postupom a rozsudkom krajského súdu, pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky v nej uplatnenými.

V Košiciach 24. februára 2012